

آموزش هنر به کودکان

در چهل هفته

نویسندگان

آزاده ابوطالبی شکور
سید محسن سجادی

www.ketab.ir

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۴۰۱

بیا بید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله نویسنده، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورندگان کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی، و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و ایجاد محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌شود.

www.ketab.ir

-
- سرشناسه: ابوطالبی شکور، آزاده، ۱۳۵۹
عنوان و نام پدیدآور: آموزش هنر به کودکان در چهل هفته / نویسندگان آزاده ابوطالبی شکور، سید محسن سجادی؛ ویراستاری گروه علمی رشد.
مشخصات نشر: تهران: جوانه رشد، ۱۴۰۱. مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص: مصور (رنگی)، جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۹۲-۱۲-۸ وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: هنر -- راهنمای آموزشی (ابتدایی) (Art -- Study and teaching (Elementary))
موضوع: هنر و کودکان (Arts and children) موضوع: هنر -- مواد و مصالح (Artists materials)
شناسه افزوده: سجادی، سیدمحسن، ۱۳۶۷ - شناسه افزوده: انتشارات جوانه رشد
رده بندی کنگره: N۳۵۰ رده بندی دیویی: ۳۷۲/۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۳۵۵۷۱
-

آموزش هنر به کودکان در چهل هفته

نویسندگان:

آزاده ابوطالبی شکور - سید محسن سجادی

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: چهار ۱۴۰۱ - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آرمانسا

© کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای انتشارات جوانان رشد محفوظ است.
هرگونه استفاده تجاری و تکثیر و انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه‌ای از جمله زیراکس، فتوکپی، کتاب الکترونیکی و پی‌دی‌اف، کتاب صوتی، انتشار در سایت‌ها و فضای مجازی، و ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش آن بدون دریافت مجوز قبلی و کتبی از ناشر ممنوع و قابل پیگرد قانونی است.
اشاره به مطالب کتاب یا نقل بخش‌هایی از آن برای نقد و بررسی در رسانه‌های چاپی و الکترونیکی و رادیو و تلویزیون با ذکر منبع، بلامانع است.

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۴۱، تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶
فروشگاه: میدان انقلاب، روبه‌روی سینما بهمن، خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت)، شماره ۷۲
تلفن: ۶۶۴۹۷۱۸۱ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۱۰۲۶۲

تهران - ۱۴۰۱

فهرست

- ۱۱ مقدمه
- ۱۵ سخنی با مریبان
- ۱۹ فصل اول - کلیات
- ۲۱ تاریخچه آموزش هنر
- ۲۴ اهمیت آموزش هنر:
- ۲۶ معرفی ابزار و وسایل:
- ۳۷ فصل دوم - فعالیت‌ها
- ۳۹ فعالیت هفته اول: موضوع آزاد
- ۴۱ فعالیت هفته دوم: کمی با رنگ‌ها بازی کنیم
- ۴۵ فعالیت هفته سوم: کمی طراحی کنیم
- ۴۸ فعالیت هفته چهارم: روی چه چیزی نقاشی کنیم؟
- ۵۱ فعالیت هفته پنجم: بدن من
- ۵۴ فعالیت هفته ششم: سن من
- ۵۷ فعالیت هفته هفتم: حرکات بدن من
- ۵۹ فعالیت هفته هشتم: احساسات و هیجانات من
- ۶۲ فعالیت هفته نهم: مردمان جهان
- ۶۵ فعالیت هفته دهم: شغل‌ها
- ۶۸ فعالیت هفته یازدهم: حیوانات اهلی
- ۷۱ فعالیت هفته دوازدهم: حیوانات وحشی
- ۷۴ فعالیت هفته سیزدهم: آبزیان
- ۷۷ فعالیت هفته چهاردهم: پرندگان

فهرست

- ۸۰..... فعالیت هفته پانزدهم: حشرات
- ۸۳..... فعالیت هفته شانزدهم: درخت‌ها
- ۸۵..... فعالیت هفته هفدهم: میوه‌ها و سبزیجات
- ۸۸..... فعالیت هفته هجدهم: گل‌ها
- ۹۱..... فعالیت هفته نوزدهم: کوه‌ها
- ۹۴..... فعالیت هفته بیستم: بیابان
- ۹۷..... فعالیت هفته بیست و یکم: خانه‌ها
- ۱۰۰..... فعالیت هفته بیست و دوم: وسایل نقلیه زمینی
- ۱۰۳..... فعالیت هفته بیست و سوم: وسایل نقلیه هوایی
- ۱۰۶..... فعالیت هفته بیست و چهارم: وسایل نقلیه دریایی
- ۱۰۹..... فعالیت هفته بیست و پنجم: درون خانه‌ها
- ۱۱۲..... فعالیت هفته بیست و ششم: پارک و شهرسازی
- ۱۱۵..... فعالیت هفته بیست و هفتم: یک روز برفی
- ۱۱۸..... فعالیت هفته بیست و هشتم: یک روز بارانی
- ۱۲۰..... فعالیت هفته بیست و نهم: سفر به اعماق زمین
- ۱۲۳..... فعالیت هفته سی‌ام: موجود خیالی
- ۱۲۶..... فعالیت هفته سی و یکم: اسطوره‌های ایرانی
- ۱۲۸..... فعالیت هفته سی و دوم: جشن‌های ملی و فرهنگی کشور من
- ۱۳۱..... فعالیت هفته سی و سوم: لباس‌های ملی اقوام ایرانی
- ۱۳۴..... فعالیت هفته سی و چهارم: مجسمه‌سازی
- ۱۳۷..... فعالیت هفته سی و پنجم: سفالگری
- ۱۴۰..... فعالیت هفته سی و ششم: چاپ
- ۱۴۳..... فعالیت هفته سی و هفتم: روزنامه و مجله

مقدمه

کودکان با انجام فعالیت‌های هنری به صورت مستقیم و غیر مستقیم، محیط زندگی خود را بررسی و در آن دخل و تصرف می‌کنند. آن‌ها در ظاهر یک اثر هنری خلق کرده‌اند؛ ولی با کمی دقت می‌توان دریافت که کودکان به رشد و تقویت حواس پنج‌گانه خود، حس زیبایی‌شناسی، ارزیابی و تشخیص، پرورش استعداد‌های درونی، برون‌فکنی عاطفی، ارتباط با طبیعت، آشنایی با تاریخ و فرهنگ حاکم بر جامعه و... کمک شایانی کرده‌اند.

هنر و ابعاد آن بسیار مهم است و نقشی ضروری در زندگی کودک دارد. اما آموزش هنر می‌تواند خطرناک نیز باشد، زمانی که معلم (در اینجا منظور مربی، اولیاء یا هر شخص دیگری است که هنر را به کودک می‌آموزد) از آگاهی کافی جهت تعلیم

و تربیت هنری برخوردار نباشد و با نگاه «کپی کردن صرف» به آموزش بپردازد، سازندگی در پی نخواهد داشت. یا اینکه مربی، کودک را در فرایند آموزش سراسر آزاد بگذارد که تنها به درک واقعی از عناصر برسد که، این نیز خود، نوعی سردرگمی و گمراهی برای کودک در پی خواهد داشت.

خوشبختانه در سال‌های اخیر شاهد بوده‌ایم که این دیدگاه که هنر، فقط نقاشی است رنگ باخته است و خلاقیت و نوآوری هنری در تمام زمینه‌های زندگی مردم به چشم می‌خورد. اما متأسفانه هنوز هم در مدارس و پاره‌ای از خانواده‌ها، هنر جایگاهی ندارد و مظلوم باقی مانده است.

کودکان در زمانه خلق یک اثر هنری علاوه بر خلاقیت، به شناخت اطراف خودشان و همچنین به محدودسنجی می‌پردازند. اتخاذ روش نادرست در این موقعیت مهم از زندگی آن‌ها باعث می‌شود تا دیدگاه‌ها و اطمینان کودک از خود و پیرامونش از بین برود. هنر در میان حساب و کتاب‌های منطقی و آزمون‌ها و تست‌های گوناگونی که به کودکان خورانده می‌شود، گم شده است. اگر تنها کمی به روان‌شناسی رجوع کنیم، خواهیم دید که تا چه اندازه از هنر برای موارد گوناگون درمانی و آموزشی استفاده می‌شود. هنر بخشی از هوش کودکان را در بخش‌های مختلف محک می‌زند و آزمون‌های زیادی در زمینه شخصیت و هوش وجود دارد که از روش‌های هنری و نوآورانه برای اندازه‌گیری آن‌ها استفاده می‌کنند.

در مقطع ابتدایی آموزش و پرورش ایران، معلمی تعلیم دیده و خاص، برای درس هنر تعریف نشده است و یک معلم ثابت، آموزش تمام موارد درسی را در کل هفته بر عهده دارد. این طبیعی است که یک شخص نمی‌تواند در چند زمینه متخصص باشد. چنین می‌شود که ساعت هنر از برنامه هفتگی کودکان حذف و جایگزین آن، کلاس فوق‌العاده آزمون ریاضی و علوم می‌شود. اما اگر مربیان و اولیاء، برنامه مدونی برای آموزش هنر داشته باشند از سردرگمی درمی‌آیند و این ساعت را به

برنامه‌های آموزشی کودکان برمی‌گردانند و از این تداخل در فرایند رشد و یادگیری کودکان جلوگیری می‌کنند. متأسفانه امروزه اولیاء و مربیان اندیشه نادرستی دربارهٔ راهنمایی و هدایت کودکان دارند و گمان می‌کنند هدایت کودک جلوی خلاقیت او را می‌گیرد. بنا به تعریفی که از خلاقیت می‌دانیم «خلاقیت یعنی توانایی تولید ایده‌ها و راه‌حل‌های متعدد، جدید و مناسب برای حل مسائل و رفع مشکلات.» مربیان و اولیاء باید مسیر رسیدن به پاسخ درست را به کودکان نشان دهند و از دخل و تصرف در روند حل مسئله خودداری کنند. این راهنمایی می‌تواند پرسیدن یک سؤال، ارائهٔ یک راه‌حل به صورت غیرمستقیم و... باشد.

ما در این چهل هفته، مسیرهای آثار هنری را با روش‌های گوناگون و داده‌های لازم (بارویکردی عمومی به درس پایه تحصیلی، توجه به علومی که باید کودک فراگیرد، درگیر کردن حواس کودک و به‌کارگیری مهارت‌های مختلف و...) به اولیاء و مربیان ارائه کرده‌ایم تا در راستای خلق یک اثر هنری به کودک کمک کنند.